

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIX, broj 3

17. siječnja 2019.

cijena 200 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAZETIN

Predaja maturalnih vrpca u „Krleži“

7. stranica

„Odličje za narodnosti“

3. stranica

Naticanje u Hrvatskom Židanu

11. stranica

Priredba u Kačmaru

15. stranica

Komentar

Zabave i budućnost naše zajednice

Zabava, veselica, ples i pjesma dio su našega života, kako osobnog tako i života zajednice. Javna prela i balovi dio su naše tradicije koja je pokrenuta potkraj 19. stoljeća po uzoru na obiteljska okupljanja, a poradi očuvanja i njegovanja običaja, ručnih radova, narodne pjesme i plesa. Nadaleko su bili poznati Marindanski bal u Santovu ili pak Veliko prelo u Baji. No uz manja i veća okupljanja i u drugim naseljima, narečenu su zabave bile najposjećenije i najpoznatije. Posljednjih dvadesetak godina one se održavaju gotovo u svim naseljima, one se ubrajaju među najveće godišnje priredbe mjesnih hrvatskih zajednica.

Nova godina, novo pokladno razdoblje u Bačkoj, već po navadi, otvoreno je s prelom u Baškutu, najvećom godišnjom priredbom tamošnjih Hrvata Bunjevaca koju organizira Kulturna udruga bunjevačkih Hrvata. Bila je to jedna od rijetkih subota u nadolazećemu dvomjesečnom razdoblju kada se priređuje samo jedna zabava. Naime, uslijedit će niz od četrnaest prela diljem Bačke, gotovo svake subote po dva, a bit će i subote kada će se održati čak tri pokladne zabave. Uzmemo li da se u prosjeku okuplja dvjesto gostiju, onda se na petnaest ovogodišnjih zabava očekuje umalo tri tisuće posjetitelja, što je blizu broja Hrvata na posljednjem popisu stanovništva.

Lijepo je da se toliki okupljaju na našim zabavama, hvalevrijedno je da se u okviru prigodnoga kulturnog programa sve više posvećuje predstavljanju dijela naše kulturne baštine, naše narodne nošnje, plesova, pjesama. Lijepo je da ljudi iz naših naselja uzajamno posjećuju jedni druge. Lijepo je da imamo i više orkestara koji se brinu za njihovu zabavu.

Naravno, te priredbe posjećuju ne samo pripadnici naše narodnosti nego i brojni simpatizeri, ljubitelji naše narodne glazbe, plesova i pjesama.

Ipak, ne možemo se otrgnuti dojmu da se masovna posjećenost naših prela i balova ne odražavaju i na svim drugim područjima našega života koja su barem toliko važna ili možda i važnija glede očuvanja materinske riječi, tradicije, vjere, a to su primjerice upis djece na nastavu hrvatskoga jezika, pokretanje i posjećivanje misnih slavlja na hrvatskome jeziku. Vjerujemo da se i na tome može poraditi, pa i postići priželjkivane uspjehe koji su više nego potrebni za budućnost naše zajednice.

S. B.

Glasnikov tjedan

za šefove diplomatskih misija i međunarodnih organizacija te vojne izaslanike akreditirane u Republici Hrvatskoj. Naime, 9. siječnja prije sto godina donesena je Rezolucija o odcjepljenju Međimurja od mađarske države. Već u prvoj rečenici te svečane odluke ističe se da je „u hrvatskom narodu u Međimurju oduvijek živjela želja da se politički sjedini sa svojim suplemenicima iste krvi i jezika“. Godine 2005. Hrvatski je sabor 9. siječnja proglasio Spomen-danom donošenja Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države.

Istoga je dana stota obljetnica pripojenja Međimurja hrvatskoj matici obilježena svečanom akademijom na kojoj je predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović istaknula kako je „ponosna što u Čakovcu, ponosnom gradu Zrinskih, možemo proslaviti ovaj toliko važni dan za Međimurje i Hrvatsku“.

Predsjednica je naglasila da se hrvatski narod na ovim prostorima morao 14 stoljeća boriti za opstanak i očuvanje svojega teritorija. U toj borbi, kazala je, hrvatski je narod imao dva snažna oslonca, vjeru i kulturu, koje je čuvao svojim jezikom i običajima. Podsjetila je na dugu povijest u kojoj su Hrvati u Međimurju bili izvan hrvatske uprave, no svijest o hrvatskoj samobitnosti bila je sačuvana cijelo vrijeme.

„Posebno je to došlo do izražaja 1848. za vrijeme banovanja bana Josipa Jelačića, koji je vratio Međimurje Hrvatskoj. To sjedinjenje trajalo je kratko, ali je duh hrvatskog naroda bio nesalomljiv, što je pokazano 1919. proglašenjem Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države,“ kazala je predsjednica Grabar-Kitarović.

U prvoj rečenici te svečane odluke ističe se da je u hrvatskom narodu u Međimurju odu-

vijek živjela želja da se politički sjedini sa svojim suplemenicima iste krvi i jezika i ta jednodušna odluka bila je potvrđena Trianonskim ugovorom, ali se Međimurje još jednom moralo boriti za svoju pripadnost Hrvatskoj, kada su ga Mađari ponovno, od 1941. do 1945. zaposjeli, navela je Predsjednica.

„Međimurci su marljivi i miroljubivi, ali kada je trebalo branili tu slobodu, a to se vidjelo 1991. godine kada su se kao dragovoljci pridružili obrani domovine, spremni dati sve. Mnogi su tada za slobodu položili svoje živote, mnogi u gradu heroju Vukovaru“, podsjetila je te izrazila zahvalnost međimurkim domoljubima i drugima koji su se kroz povijest borili za obranu hrvatskih narodnih i državnih prava. Kazala je kako je danas Međimurje uspješna županija s razvijenim gospodarstvom, infrastrukturom i školstvom, te da to granično područje ima

„Dana 9. siječnja prije sto godina donesena je Rezolucija o odcjepljenju Međimurja od mađarske države.“

veliku ulogu u razvoju gospodarskih i političkih odnosa s Mađarskom i Slovenijom, stoji između ostaloga u priopćenju Ureda predsjednice Republike Hrvatske.

Međimurje nas najuže povezuje sa susjednim prijateljskim državama Mađarskom i Slovenijom. U ovim pograničnim prostorima osjećamo plodna kulturna prožimanja naših naroda, kao dio onoga što bismo mogli nazvati vjerodostojnim duhom Europe.

Hrvatski narod oduvijek pripada tomu zajedničkom duhu. Naš geopolitički položaj, duhovna baština i povijest naše borbe za slobodu i samostalnu državu oblikovali su našu samobitnost te ujedno usmjeravali i učvršćivali naše političke, gospodarske i kulturne veze s europskim i drugim narodima. Na temelju te baštine, međunarodnim priznanjem 15. siječnja 1992. hrvatski je narod dobio priliku mjerama svoje suverene države uključiti se u sve pozitivne europske tjekeve. Naša težnja za članstvom u velikoj obitelji država Europske unije, koju smo ostvarili prije nekoliko godina, izražava naše duboko uvjerenje i osjećaj da Europa ima jedinstvenu sudbinu. Ona izvire iz našega zajedničkog duha i povijesnog iskustva, koje nas uči da samo suradnjom i solidarnošću možemo graditi poredak mira i napretka za sve europske države i nacije, stoji između ostaloga u priopćenjima.

Branka Pavić Blažetin

Uručeno „Odličje za narodnosti“

„Svaki je narod jedinstvena i neponovljiva vrijednost“

U svečanoj dvorani Nacionalnoga kina Uranija 17. prosinca 2018. godine, u okvirima folklornoga programa, zamjenik premijera Mađarske Zsolt Semjén, u društvu državnoga tajnika za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklósa Soltésza i državnoga tajnika za socijalna pitanja i društvenoga poretka pri Ministarstvu ljudskih resursa Attila Fülöpa, svečano je uručio „Odličje za narodnosti“. Priznanje je primilo jedanaest osoba i dva društva, među inima i bivši predsjednik Hrvatske državne samouprave te bivši glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp.

Dvadeset i četvrti put se uručilo Odličje za narodnosti, što se dodjeljuje kao priznanje osobama, udrugama i narodnosnim samoupravama za uzornu djelatnost na polju narodnosnoga društvenog života, obrazovanja, kulture, vjerskog života, znanosti, javnog priopćavanja i gospodarskog samorganiziranja. Mađarska je vlada 21. rujna 1995. godine 18. prosinca proglasila Danom manjina i tada se i utemeljilo „Odličje za manjine“. Dana 16. travnja 2012. godine Mađarski je parlament taj dan proglasio Narodnosnim danom, te nagradu preimenovala u „Odličje za narodnosti“. Od njegova osnutka sto osamdeset i petero ih je primilo ovo priznanje. Nakon himne, publici se obratio zamjenik premijera Mađarske Zsolt Semjén, koji je naglasio da svaki je narod jedinstvena i neponovljiva vrijednost, stoga narodnostima svoj opstanak nije tek pravo, nego i poslanje. Istaknuo je da je svakomu narodu i narodnosti misija očuvanje nasljeđa, također i njegovo unapređenje i obogaćivanje. „Vjerujemo da je narodnosna bit bogatstvo čovječanstva (...), pa ako bi narodi nestali, bilo bi znatno osiromašeno i sveopće čovječanstvo, rekao je Zsolt Semjén. Govorio je i tome da mađarska vlada smatra prirodnim potpomagati narodnosti i pravno i financijski. Kao primjer naveo je novi mađarski Ustav, koji državnim čimbenikom priznaje autohtone (urođene) narodnosti u Mađarskoj, te kao takvima na ustavnoj razini osigurava pravo na uporabu jezika, kulture i obrazovanje. Godine 2011. usvojen je novi Zakon o na-

Mišo Hepp s odličjem

rodnostima, u kojem su uzakonili potražnju narodnosti. U daljnjem je istaknuo da se od 2010. godine učtverostručio iznos potpore za narodnosti. Nazočnima se obratio i državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész, koji smatra da itekako griješe ona većinska društva kojima je stav da su im narodnosti nepotrebne, te ne podupiru njihov opstanak. Također je istaknuo da se narodnostima u Mađarskoj učtverostručio iznos potpore. Publici se obratio i državni tajnik za socijalna pitanja i društveni poredak pri Ministarstvu ljudskih resursa Attila Fülöp. On je naglasio da upravo i poruka „Odličja za narodnosti“ ukazuje na to da narodnosti i Mađari suživot mogu ojačati onda ako su obje samobitnosti jake.

Priznanje je primio: dr. Vendel Albert, veterinar u mirovini, bivši predsjednik vesprimske Njemačke samouprave; Jozef Krzystof Ducki, grafičar i istaknuti djelatnik poljske umjetničke zajednice u Mađarskoj; Jan Fuzik, bivši predsjednik Slovačke državne samouprave i predsjednik parlamentarnoga Narodnosnog odbora; György Grósz, rumunjski koreograf i plesni pedagog; Kazalište i umjetnička zaklada „Karavan“; Andrzej Starsewski, predsjednik Poljske samouprave Stolnoga Biograda; Ferenc Kunhegyesi ml, romski slikar i stručni prosvjetni djelatnik; dr. Jovanka Lastić, ravnateljica budimpeštanskoga Srpskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đlačkoga doma; romski sastav „Parno Grast“; Nikola Parov, bugarski glazbenik; grčki KUD „Pyrgos“;

Marton Ropoš, predsjednik Slovenske državne samouprave; rusinski Muški zbor „Sveti Efrem“ i bivši predsjednik Hrvatske državne samouprave te bivši glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp. Kako se u obrazloženju navodi, Mišo Hepp, bivši je predsjednik Hrvatske državne samouprave i bivši glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskome parlamentu, te osim profesora hrvatskoga jezika i književnosti, umalo četiri desetljeća bio je ravnateljem Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, i radio je na unapređenju hrvatske zajednice. Zahvaljujući njegovu ustrajnom radu, grad Pečuh postao je kulturnom središnjicom domaćega hrvatstva. U dva mandata bio je HDS-ov predsjednik, potom do 2018. glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu.

Kristina Goher

Mišo Hepp, Zsolt Semjén, Miklós Soltész i Attila Fülöp

S paterom Anijanom u tihanyjskoj „duhovnoj oazi“

„Dobro se ćutim na svojem mjestu, a to mi da blaženstvo da sam onde, kade moram biti...“

Od nedavno Tihany, turističko, a i u zimski dani jako atraktivno mjesto polag Balatona, ima svoju gradišćansku poveznicu. Koljnofac Marko Mogyorósi posvećen je za duhovnika u Juri 2012. ljeta, potom je služio u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji kot kapelan. Biškupski tajnik je postao 2016., a ljetodan kasnije stupio je u benediktinski red u Tihanyu, kade je dostao ime pater Anijan. Nekoliko ur zadnjih danov Staroga ljeta imali smo sriću provesti u njegovom društvu. Za pohodom i detaljnim predstavljanjem tamošnje crikve, razgovarali smo u kafiću, u vlasništvu opatije, uz kavu i pečeno „pokršćeno“ po Rákócziju. A pred našim pogledom Balaton je spao. Kako bi rekli Bibinjci, u partnerskoj općini Koljnofa, u bonaci...

Pred oltarom Celjanske Marije

▮ *Nomo se maru od toga pominati, kako si se ganuo od Koljnofa, pak si zašao u ranom ditinstvu jur u Juru, pak si studirao u Đakovu i opet je došla Jura, Kemlja, Stari Grad i onda sad jur jedno vrime Tihany Ti je dom...*

– Zviranjak mojega žitka je va Koljnofi. Jako sam zahvalan Bogu da sam se tamo narodio. Odrašćen sam u jednoj familiji, kaj su živile skupa tri generacije, staristarji od mamine strane, moji starji i nas četvero dice, brati skupa. Iz toga obiteljskoga žitka moje najveće iskustvo je to da smo se naučili jedni za drugoga boriti. A to je zapravo bratska ljubav, a s druge strane moj materinski jezik. Moji koreni su se učvrstili tote doma, i to će ostati u mojem žitku ono ishodišće, važna točka. Sedmi razred sam već začeo u Benediktinskoj gimnaziji u Juri, tote sam šest ljet učio. Od redovnikov smo naučili ne samo predmete nego i stil kršćanskoga žitka, kako su oni pokušali u svakidašnjem žitku vjerno živiti kršćanstvo. Pred maturom sam se odlučio da bi postao duhovnik, i sam se javio u jursko sjemenišće. Tote sam dvi ljeta boravio pak onda va Hrvatskom. Mislim da je jako važno da ako kanimo svoj žitak vjerno i lipo živiti, onda na važne odluke se moramo pripraviti. Bio sam na već mjesti kapelan, u Juri, Kapuváru, Starom Gradu, kot farnik sam dospio i u Kemlju, med naše Hrvate, i u tom vrime se je učvrstilo u meni ov poziv na redovništvo. Ondašnji, danas jur umirovljeni biškup Lajos Pápai

Razgovarala: Timea Horvat

nije mi dao tu mogućnost da bi šao med benediktince. Onda je došlo i jedno ljetu biškupskoga tajništva, ali sad sam ovde u Tihanyu i opet sam nekako s jedne strane študent, kandidat ki raste u nečem, a s druge strane i duhovništvo je u meni. To se ne more i ne kani se izbrisati, to živi u meni i nadalje.

▮ *Benediktinci živu i na drugi mjesti, ne samo u Tihanyu, zašto je onda izabrano uprav ovo mjesto, kraj Balatona?*

– Ako se odluči za nešto človik u svojem žitku, onda ima i svoje ljudske razloge. Postuju razlogi ke se ne daju takorekuć točno opisati. Tihany sam upoznao u gimnazijskom žitku, kad se je svečevalo 950 ljet utemeljenja tihanyjske opatije i mi kao zborashi smo ovde jačili na maši. Onda me nije preveć zanimalo ovo mjesto, ali kad sam već postao duhovnik, onda sam došao u Tihany jednoč, i ovde me je dotaknulo nešto. Ne nešto, nego netko, a to je bio Bog, i me zvao, da na ovom mjestu ću biti blažen.

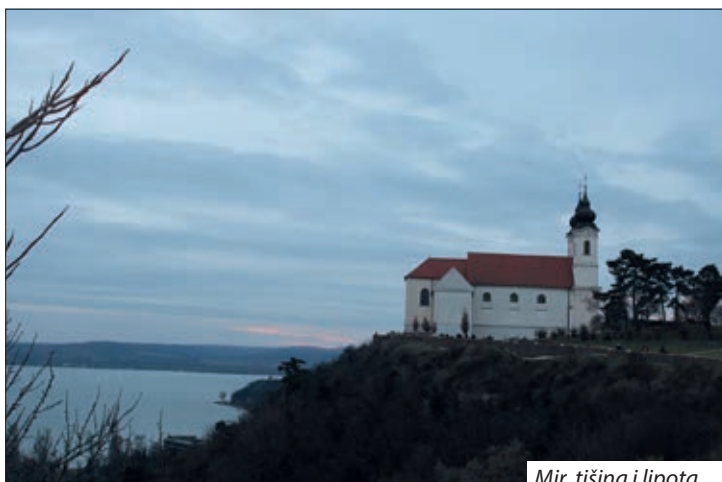
▮ *Tako velu da mjesto Tihany se zove drugačije i mjesto tišine. Što si svega Ti našao u ovoj tišini?*

– Današnji svit biži od tišine. Ne more pretrpeti da muči svit oko njega. Spolom slušamo muziku ili nam ide doma TV kad djelamo. Tišinom se baviti nije lako, kad začme biti tišina, človik tako špera da je to i trpljenje da se muči oko njega da nikakovoga odgovora nij' u žitku. I onda kad pretrpi ov period mučenja, onda nekako Bog u tišini govori, u našem dušnom spoznanju, svisti, i nas pelja. Ovde u Tihanyu, u ljetu novicijata zaistinu sam bio čuda u kapelici, u crikvi sam. Počeo sam moliti iskreno i onda sam doživio da na ovom mjestu Bog u meni djeluje, a krez mene more govoriti. Ja morem sebe naprikdati kao sredstvo njemu da krez mene djeluje.

▮ *Ovde je nazočna i povijest na svakom koraku. Koje vridnosti ima vaša crikva i cijeli benediktinski red?*

– Prvi samostan je ovde u Tihanyu utemeljen 1055. ljeta. Četvrti ugarski kralj, Andrija I. ga je osnovao za to da bi si ovde po smrti našao vječno počivališće. Njegov grob je jedno od najvećega blaga ča mi imamo ovde u našoj crikvi. On je prosio da benediktinci kroz pokoljenj molu za njega i njegovu familiju ter i za kršćanstvo u Ugarskoj. To je naše poslanje danas na ovom poluotoku. Ov samostan je skoro 300 ljet star, 1719. ljeta su mogli najzad dojtii benediktinci simo po turskom vrimeu. Od toga časa s malimi pauzami smo ovde i nekako kanimo postati jedna duhovna oaza. Benediktinci ne živu tako da hodaju okolo po svitu i tako evangeliziradu, nego čekadu ljude simo da si ovde najdu batrenje. Kako stoji u grbu naše opatije, benediktinci sidro daju ljudem, a sidro je ufanje, sam Bog. Naš kloštar svenek je otvoren na goste, na ljude ki išću smisao svojega života. Ovde kad pokuca človik ali pozvoni, more biti siguran da će ki otpriti vrata. U drugi kloštri nije to sigurno, ali benediktinci se zavjetuju na stabilnost: na jednom mjestu ostati cijeli svoj žitak. Okvir našega života je zajednička molitva časoslova i svečevanje euharistije svete maše. To je okvir, ishodišće i tako zapravo i smisao našega postojanja ovde. Moliti za cijeli svit, moliti za cijelu Crikvu, biti duhovna baterija onih, ki nimadu toliko vrime za molitvu, ki nisu tako odlučni u tom. U ovom okviru postuju naši za-

datki: škola, ku peljamo, podučavamo ne samo vjeronauk nego naš subrat i povijest i druge predmete. Imamo jedan lapat, lavande i sve ove herbarije gajimo. Spolom se bavimo s turistima ki dođu simo u naš gostinski stan s ciljem da se duhovno napunu da najdu nit svojega žitka. Okviri postaju, molitva je sakarački na prvom mjestu s Bogom, a obaveza naša je sve ono, nač nas ganja nazvišćenje Evandjelja.

Mir, tišina i lipota

▮ *Koliko vas je danas benediktincev ovde u Tihanyu i da li si Ti najmladji med njimi?*

– Po starosti nisam najmladji, po ulasku u zajednicu da. Nas je ovde u Tihanyu deset redovnikov, najstariji benediktinac ima 87 ljet, a najmladji 29. Četirmi smo mladji, četirmi su stariji i sridnja generacija isto tako je nazočna. Živimo po poslanju našem ovde i moram reći da je ova zajednica jako radosna, a to je znak da živimo na dobrom mjestu.

▮ *Si još na „probnom vrimeu“, ali se je jur narodila konačna odluka da capeš prema cilju?*

– Probno vrime je bilo vrime novicijata. Koncem novicijata, 16. novembra 2018. ljeta sam položio takozvane privrimene zavjete, jer kad se ulazi u redovništvo, onda se ulazi postepeno. Zavjetovao sam se na tri ljeta, a ovo vrime daje i meni i mojoj zajednici mogućnost da vidimo, morem li se zavjetovati na cijeli svoj žitak. Tako ovo i je probno vrime, ali i nije. Na kraju trećega ljeta smim svetačne, takozvane doživotne zavjete položiti, a to me još čeka. Bog me nosio na svoji ruka u ovi ljeti mojega života, doživio sam njega i u trapljenju i u radosti. Ne bojim se toga da me Bog postavi na kušnju, jer kušnja je svenek jedno dobro sredstvo ko zna očistiti zlato. Dobro se čutim na svojem mjestu, to mi da blaženstvo da sam onde, kade moram biti. Vjerujem da će me Bog u ovom još dalje nositi na svoji ruka.

▮ *Ja sam se presenetila kad sam preštala da i Celjanska Marija ima svoju ulogu ovde i malo prlje, kad smo pohodili crikvu i vidili smo nje oltar. Zapravo sam onda na to mislila da to i nij' slučajno da si Ti simo zašao...*

– Nije. Celjanska Marija je od mojega ditinstva na jako važnom mjesti. Koljnofsko hodočasno mjesto je moja zipka, bi rekao, ali svako ljetu smo na hrvatsko shodišće u Celje šli autobusom, ili autom, ali najveć piše, skupa mi, Koljnofci. Kad sam došao simo i vidio oltar Marije Celjanske, onda sam čutio u sebi da sam doma. Mariazell/Celje je benediktinsko mjesto, dušobrižnički žitak vodu benediktinci, naši subrati. U Malom Celju/Celldömölku pred komunizmom bio je benediktinski samostan i jedan benediktinac, Sámuel Vajda iz toga naselja je postao ovde opat. On je dao napraviti ov prelipi oltar. Ja, kad u sebi molim, molim po hrvatsku, na materinskom jeziku, a zato je jako važan za me celjanski oltar. S druge strane, bi rekao, da ništ ni slučajno u našem žitku. Božja providnost nas pelja i batri. Kip Celjanske Marije ukaže na to da Marija sebe ne stavlja u centar, nego ona pokaže na sina, pokaže nam Jezuš. A to je i poslanje Crikve danas u ovoj Europi, u ovom svitu: dati ufanje. A ufanje naš je Kristuš.

▮ *Slušajući Thompsonov album Ora et Labora / Moli i djelaj, po benediktinskom geslu, razmišlja človik, koliko je to u današnjem svitu važno?*

– Ora et Labora je naše takozvano geslo, moj subrat kaže da to velu ljudi o nami. U geslu benediktinstva je u centru razmišljanja pax/mir, koji je zapravo uredan žitak. Za uredan žitak potrebno je da človik ima povezanost s Bogom prik molitve. Da ono ča djela, barkakovu službu ima, je li majka, otac, stara-

majka, vračitelj, ili učitelj, svećenik da ono ča je njegov poziv da to djela kvalitetno. Ono ča izostane je, Ora et Labora et Lectio, moli, djelaj i čitaj. Sveti Benedikt prosi od nas da duhovno štivo svaki dan bude nam na srcu. Današnji svit malo, pomalo počme zabiti štenje kvalitetnih knjig, takove stvari pisati i štati, ke jesu za dušu i jesu za žitak.

▮ *Od lani si glavni organizator hrvatskoga shodišća u Juri. To je specijalan zadatak odvd iz Tihanya?*

– Biškup jurski, dr. András Veres, me prosio da ja kao sin hrvatskoga naroda ostanem malo u biškupiji da peljam ovo hrvatsko dušobrižništvo na dijecezanskoj, biškupskoj razini. Hrvatski pastoral se pelja na farskoj razini, to su odgovorni farniki svih hrvatskih sel, ali ča se tiče dijecezanske razine, naša skupna svečevanja, u tom sam ja odgovoran. Trenutno jedno hodočašćenje postoji kojega organizira Hrvatska sekcija Jurske biškupije, to je jursko shodišće od 1972. ljeta. To je glavni zadatak, ali ja mislim da bi morali na biškupskoj razini malo proširiti ovo naše služenje. Nekako staviti naglasak na izdanja dvojezičnih knjig, na hrvatske molitvenike za dicu, da budu i oni dostali materijal za duhovni žitak na materinskom jeziku. Prik ovih premissljam, ča sam završio novicijat, moj zadatak je da ne budem ja sam peljao ovu Hrvatsku sekciju, nego da sastavim jedan tim. A kad bude tim, onda moremo skupa premissljavati na tom da ča moremo dati našem hrvatskom narodu na duhovnoj razini. A to mogu i iz Tihanya peljati, jer u današnjem modernom svitu ništ nije daleko.

▮ *Na pragu smo Novoga ljeta, kako pater Anijan koraca u Novo ljetu i kako vidi, što čeka na naš orsag i na cijeli svit...*

– To ne znam ča nas čeka i ne bi kanio reći jako veliko, jer mislim, da žitak u malom se živi, iako znamo da ima na nas uticaj i svitska prognoza. Dokle sam bio mali, svenek sam čekao Božić i Jezuš ki je doprimio dare. Svetak ljubavi smo svečevali, a kad sam odrastao, postavio sam si pitanje, ča znači svetak ljubavi i kakvu ljubav svečujemo na Božić? Tako je ljubio Bog svit da je poslao svojega sina. Dao ga je, darovao ga je, aldovao ga je za svit, tako da u novom ljetu, ja mislim, potribujemo onakovu ljubav kakovu je doživio sam Jezuš Kristuš. A ljubav je to da se odlučimo jedni za druge, da se borimo jedni za druge, da se žrtvujemo jedni za druge. Onda će biti blažen svit, ako svaki kani drugu peršonu viditi blaženim i ljubljenim, ako pak ja ljubim drugoga, onda će i mene ki ljubiti. To se tako daje najzad. Mislim, to bi bila jedina duhovna obnova ku potribuje ov svit!

Koncert u Dušniku

Županijski susret hrvatskih crkvenih zborova

U suorganizaciji tamošnje Hrvatske samouprave i Hrvatske vjerske zajednice rimokatoličke župe, 29. prosinca u dušnočkoj župnoj crkvi svetih apostola Filipa i Jakova priređen je već uobičajeni Božićni koncert i Susret hrvatskih crkvenih pjevačkih zborova. Umalo dvadeset godina ovaj susret pridonosi njegovanju i očuvanju crkveno-vjerske i kulturne baštine, a uz to svi Hrvati u Bačkoj zajedno proslavljaju blagdan Božića i Nove godine.

Dio sudionika

Zbor četiriju Dušnočanaka

Dušnočki zbor „Sveta Cecilija“

Matija Mandić Goher pozdravlja goste.

Aljmaški crkveni zbor

Baćinski Pjevački zbor „Ružmarin“

Misno slavlje na hrvatskom jeziku u lijepo okićenoj župnoj crkvi, posebno s izrezbarenim betlehemske prizorom Dušnočanina Nandora Franka, i ove je godine predvodio santovački župnik Imre Polyák, biskupski vikar za narodnosti, počasni kanonik. Svoju prigodnu propovijed posvetio je Svetoj obitelji koja

se slavi u nedjelju poslije Božića. Svojim je pjevanjem misu opet uljepšao santovački crkveni zbor u pratnji kantora Zsolta Siróka.

Nakon mise u ime domaćina i organizatora okupljene je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Matija Mandić Goher, glavna organizatorica Susreta, koja je zahvalila svim sudionicima na odazivu. Posebice je zahvalila santovačkomu župniku i santovačkomu crkvenom zboru. Uslijedio je koncert pjevačkih zborova koji je ove godine uz domaće crkvene zborove – zbor četiriju Dušnočanaka, Crkveni zbor „Sveta Cecilija“ i Izvorni hrvatski pjevački zbor – okupio gostujuće pjevačke zborove iz Aljmaša, Baje, Bačina, Kačmara i Santova. Po završetku koncerta susret je nastavljen zajedničkim ručkom i druženjem stotinjak sudionika u blagovaonici mjesne osnovne škole. S. B.

Predaja maturalnih vrpca u Krleži

Maturanti

Dana 11. siječnja u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže upriličena je svečanost predaje maturalnih vrpca naraštaju maturanata 2015. – 2019. Dva su to razreda: 12 A (19 učenika) i 12 B (15 učenika) ukupno 34 maturanta. Njihovi su razrednici Bertalan Josip Veriga i Janja Živković Mandić. Neki od učenika pohađali su i Osnovnu školu Miroslava Krleže, neki su došli u nulti gimnazijski razred, ili iz santovačke, te martinačke dvojezične škole, a neki su u gimnaziju došli iz škola u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet, i to iz Baranjske, Bačko-kiškun-

sjaj lica, suze roditelja, i nastavnika, razrednika, baka i djedova, braće, rodbine, gomila pozitivne energije jer nije svaki dan toliko slavljen na putu odrastanja. Program svečanog oproštanja, kao i uvijek, zadaća je učenika 11. razreda. Ovoga puta to je razred razrednice Rite Magyar, njih dvadeset i devetero. Oni su priredili simpatičan program s mnogo pantomime, skeča, pjesme i plesa...

Goste su pozdravili i maturante predstavili učenici 11. razreda Vanja Vukas i Emma Poletto, a svečanim govorom u ime 11. razreda sreću je maturantima zaželje-

bum pjevale su Kristina Fekete, Laura Fekete, Anna Deák i Regina Varnai. Ilija, razmaženi mamin sin, pomalo nesretan i nesretan, traži curu na Tinderu, ali stavi lažnu fotku, te mu sastanak bude neuspješan. Ostaje sam na klupi u parku. Tješi ga vražica, i anđelčić pokušava, ali pobijedi vražica koja mu priopćuje dobitnu loto kombinaciju. Ilija postaje milijunaš, a s novcem nije teško naći ni prijatelje ni curu... Igrokaz su složile učenice 11. razreda Kristina Fekete i Laura Fekete, a slam pjesmu u komadu napisao je Vanja Vukas.

Govor je dvadeset i devetom naraštaju maturanata pečuške Hrvatske gimnazije održao ravnatelj škole Gabor Györfvári, a potom je nazočne pozdravio i generalni konzul Drago Horvat te predao svakomu maturantu, razrednicima i voditeljima ustanove posebice poklon-knjigu. Slijedio je dugo očekivani ples maturanata, ples s roditeljima i, naravno, fotografiranje za uspomenu. Potom druženje u školskoj blagovaonici uz domaće kolače i promjene toaleta te nestrpljivo iščekivanje autobusa koji je maturante odveo na mjesto gdje su imali svoj after party. Kažu da je bilo nezaboravno. Nismo vidjeli, ali prenosimo!

12 B

Márk Rihárd Bakonyi, Zsófia Beck, Aleksej Carev, Emília Dudás, Darko Hahner, Kata Horváth, Emma Kajtazi, Luka Laić, Rebeka Reka Radić, Jelena Radonjić, Roberta Re-

Maturanti

ske i Zalske županije, a ima učenika koji su u gimnaziju došli iz Hrvatske odnosno Srbije. Jedan raznolik naraštaj s različitim znanjem hrvatskoga jezika, i različitim sposobnostima i interesima u dvojezičnoj narodnoj hrvatskoj gimnaziji, čiji je temeljni cilj obrazovati svjesne pripadnike Hrvata u Mađarskoj s visokom razinom znanja hrvatskoga jezika. O ovoj sam posljednjoj rečenici razmišljala dok sam pratila program svečanosti dodjele maturalnih vrpca, koja je uvijek lijepa. To- lika mladost pred vašim očima i ljepota te

la Regina Varnai. Kako je to već tradicija, 11. je razred dao svečani program u kojem je sudjelovalo svih 29 učenika i njihova razrednica Rita Magyar. Pjevalo se „Nekako sproljeća“ uz gitaru koju je svirao Ilija Stipanov, a u drugom je dijelu odigrana mala kazališna scena. Glavna je uloga pripala Iliji Stipanovu, uz Anđela Miru Babić i Vražicu Annu Deák, ali ništa manje nisu bile ni uloge ostalih sudionika, tako su loto brojeve izvlačili Emma Poletto, Dávid Strazsanác, Benjamin Schmit, Dominik Jukić, pjesmu Ane Opačak Bum-

Učenici 11. razreda

zák, Uroš Rošić, Kristóf Tenzlinger, Rita Tomašev, Lukács Levente Varnai;

12. A

Nikoletta Antal, Ivana Božanović, Damir Bubreg, Gabriella Gréta Dezső, Fruzsina Gál, Mirella Galić, Gergő Gibicsár, Lucija Humel, Gréta Dominika Kepe, Maja Misák, László Richárd Nyitrai, Ana Škrilin, István Soltész, Anett Szabó, Leon Tadijanov, Bernadeta Turul, Ilona Vivien Ujházi, Nevena Vidaković, Jasmina Míra Vörös.

Branka Pavić Blažetin

65. Zimski seminar za geografe

Dr. sc. Stjepan Blažetin: Hrvati u Mađarskoj

Dr. sc. Stjepan Blažetin s organizatorima Seminara

U organizaciji Hrvatskoga geografskog društva, a uz potporu Geografskog odsjeka Prirodno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Agencije za odgoj i obrazovanje, u zagrebačkome Kongresnom centru Hotela Antunović 9. – 10. siječnja održan je 65. državni Zimski seminar za geografe. Predavači su bili nastavnici i gostujući predavači Geografskog odsjeka PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, s Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, više savjetnice za geografiju u AZOO-u, predstavnici NCVVO-a, učitelji i nastavnici geografije. Seminaru se ođazvalo umalo 400 polaznika, a ovaj stručni skup namijenjen je učiteljima i nastavnicima geografije u osnovnim i srednjim

školama Republike Hrvatske. Jedan od ciljeva Seminar, kako ističe uime organizatora dr. sc. Ružica Vuk, jest uvrstiti u nastavu geografije nove spoznaje o Hrvatima u Mađarskoj, pri čemu je od velike važnosti znanstveni rad dr. sc. Stjepana Blažetina, ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, koji je sudionikom održao predavanje naslova Hrvati u Mađarskoj. On je u svom izlaganju naglasio potrebu ugrađivanja sadržaja o Hrvatima u Mađarskoj u nastavni uputnik posebice na satima skupine nacionalnih predmeta, kao što su hrvatski jezik i književnost, povijest te geografija.

Izlaganja dvanaest predavača na dvodnevnome stručnom skupu imali su za ciljeve primijeniti u nastavi geografije suvremenu znanstvenu terminologiju i

nove spoznaje disciplina fizičke, društvene, regionalne, primijenjene i odgojne geografije, ugraditi u nastavu geografije nove spoznaje o antropocenu, vodama, suvremenim i povijesnim geografskim imenima, Hrvatima u Mađarskoj, kriterijima za mjerenje razvijenosti i nejednako regionalnom razvoju Slovenije, suvremenim prostornim tjevkovima u Australiji i Novom Zelandu te funkcionalnim promjenama na primjeru Baranje, planirati nastavu geografije usmjerenu na razvijanje istraživačkoga pristupa, geografskih vještina i općih ovlasti učenika, posebice u petim razredima osnovne i prvim razredima srednje škole, primijeniti u tijeku vrednovanja odgojno-obrazovnih ishoda iz geografije smjernice i rezultate međunarodnih vrednovanja i nacionalnih ispita, primijeniti u tijeku planiranja, programiranja i izvedbe nastave geografije rezultate odgojno-obrazovnih istraživanja i europske primjere dobre prakse (primjer obrazovanja u Finskoj), samostalno i odgovorno organizirati školsko natjecanje iz geografije, unaprijediti nastavnički rad u pripremi učenika za sudjelovanje na svim razinama natjecanja iz geografije, usmjeren na usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda i općih ovlasti.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Predjesenji dan

**Već nema sunce starog žara,
Al dan je nasmiješen i vedar.
Bez Posla i ne vičuć više
Posljednji prođe sladoledar.**

**Tumara bijeli čovjek ljeta
Po gradu, nevesela lica.
Kadikad padne žuti list
Pred kotač njegovih kolica.**

**To javlja jesen, da je tu,
I zemlja čeka prvu kišu,
A kestenjari – ti uglari –
Prašinu ljeta s peći brišu.**

Dobriša Cesarića

„*Andeo po čudi i demon u matematici*“

Djela hrvatskog matematičara Marina Getaldića

Suradnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, voditeljica projekta „Upoznajmo hrvatsku znanstvenu baštinu“ Marijana Borić 2017. godine nas je upoznala sa šibenskim jezikoslovcem, povjesničarem, konstruktorom i tehničkim piscem, diplomatom, inženjerom, svećenikom i biskupom Faustom Vrančićem, a 2018. godine nas je očarala iscrpnim predavanjem o hrvatskome matematičaru Marinu Getaldiću. Istodobno je po hodniku otvorena izložba u povodu 450. godišnjice rođenja hrvatskoga znanstvenika „Marin Getaldić – pogled u novo doba“. Predavanje je bilo 27. studenoga 2018. u sklopu „Tjedna hrvatske kulture“.

Kolika su naša saznanja o hrvatskim znanstvenicima uopće ili onih svjetskoga glasa? Kada govorimo o hrvatskoj znanosti i znanstvenicima, možda prvi koga se prisjetimo jest Eduard Slavoljub Penkala, tvorca mehaničke olovke i nalivpera s krutom tintom, termos-boce, anodne baterije, lebdjelice na zračnom jastuku, deterdženta, manometra, vagonске kočije, ili hrvatski matematičar, astronom, geodet, fizičar i filozof, isusovac Ruđer Bošković, ili izumitelj prve ekonomične električne žarulje s metalnom niti Franjo Hanaman, i tako dalje. Marijana Borić, smjelo je možemo smatrati veleposlanicom hrvatske znanosti, impresivno je govorila o konstruktoru paraboličnog zrcala Marinu Getaldiću koji je

Suradnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Marijana Borić

Pojednost izložbe

pridonio izumima naočala ili teleskopa. Getaldić je jedan od najistaknutijih hrvatskih matematičara i fizičara na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće. Rođen je 2. listopada 1568. u dubrovačkoj plemićkoj obitelji. Preminuo je 8. travnja 1626. u Dubrovniku. Napisao je sedam knjiga, šest o matematici i jednu o fizici. Po riječima Marijane Borić, Getaldićev doprinos nije samo matematički i fizički, on jest velik, ali su šire i dalekosežnije posljedice njegova rada. Bio je vrlo jedinstven među znamenitim hrvatskim humanistima. Isticao se specifičnim načinom obrazovanja i načinom na koji se uključio u znanstvenu republiku. Njegova obitelj financijski mu nije mogla omogućiti školovanje u stranim zemljama, nego se jednom sretnom okolnošću zaputio na putovanje gradovima zapadne Europe. Tamo je proširio svoja znanja, upoznao se s Galileom Galilejom i glasovitim Françoisom Viëtom, što mu je dalo poticaj za daljnji znanstveni rad. Potaknut Viëtovim radom, objavio je restauracije dvaju zagubljenih spisa grčkog matematičara Apolonija iz Perge „O dodirima“ i „O nagi-

bima“. Dopisivao se i s najuglednijim matematičarima iz kruga rimskih isusovaca, Christoforom Claviusom i Christoforom Grienbergerom. Paul Guldin nagovarao ga je da bude priređivač Viëtovih sabranih djela, napomenula je da je Getaldić bio obnovitelj tvrđave Pozvizd, najviše utvrde u utvrđenom sustavu Maloga Stona. Getaldić je svoja najvažnija djela „Zbirku različitih zadataka“ i „O matematičkoj analizi i sintezi“ započeo u isto vrijeme s namjerom da se u prvom koristi metodama antičke matematike, a u drugom simboličkom algebram primijenjenom na raznorodnoj građi. Marijana Borić naglasila je da je Getaldićeva knjiga „O matematičkoj analizi i sintezi“ prvi cjelovit priručnik nove algebarske raščlambe, te je ona posve inovativna u svojim metodama. Marin Getaldić bio je diplomat, bio je izabran da kao jedan od dvojice poklisara otputuje u Carigrad i preda sultanu godišnji danak te da obavi i ostale diplomatske poslove za Dubrovačku Republiku. Ispod stare kuće Getaldićevih, nalazi se jedno od najzanimljivijih mjesta, Betina špilja, koja je ime dobila po njegovu nadimku Bete. Ove su se špilje u 17. stoljeću bojali čak i Mlečani. U njoj je Getaldić izvodio brojne pokuse paraboličnim zrcalima koja su na velike udaljenosti mogla razoriti brodove. Danas se ta zrcala čuvaju u Pomorskom muzeju u Greenwichu. *Kristina Goher*

Bogatstvo...

Katoljkinje. Slijeva prva Manda Marci, udana za Katoljca Matu Molnara

Javna tribina Hrvatske samouprave XV. okruga

Sredinom prosinca 2018. godine u službenim prostorijama Hrvatske samouprave XV. okruga održana je njezina zakonski obvezatna Javna tribina. Na njoj su bili: predsjednik Stjepan Kuzma, dopredsjednica Marija Lukač, zastupnica Žuža Kuzma, bivše vijećnice Magdolna Molnár i Marija Kovács Révész te desetak uzvanika. Predsjednik Kuzma detaljno je izvijestio o gospodarenju Hrvatske samouprave i o njezinu djelovanju.

Hrvatska samouprava XV. okruga do danas njeguje svoje partnerske odnose sa Sumartonom, Starim Gradom i Donjim Kraljcem, okružnim kulturnim ustanovama, među kojima je poseban naglasak na partnerstvu s Glazbenom i umjetničkom školom „Jenő Hubay“, te s ostalim hrvatskim samoupravama mađarskoga glavnoga grada i njegove okolice. Često su viđeni gosti na Croaticinim priredbama i vjerni su pretplatnici našega tjednika, Hrvatskoga glasnika. Samouprava jednako tako smatra važnim financijski podupirati pojedine programe budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đlačkog doma. Jednim svojih uspjehom 2018. godine može zabilježiti dobivanje posebnih službenih prostorija, ali to iziskuje i troškove na teret proračuna. Kako je predsjednik Stjepan Kuzma izvijestio nazočne, Hrvatska samouprava iz 2017. godine ima pričuvu u iznosu od 216 974 forinte, a 2018. godine imala je na raspolaganju iznos od 2 461 052 forinte. Režijski su troškovi 287 201 forinta, iznos najamnine prostora pak 79 959 forinta. Podupirali su spomen-večer koreografa Antuna Kričkovića i brodarenje hošigovaca po 50 tisuća forinta. Bili su gosti budimpeštanskoga Hrvatskog bala, sudjelovali na svečanoj sjednici Općine Donjega Kraljevca, gdje je na popodnevnome kulturnom programu nastupio tukuljski sastav Kolo, putne troškove njihova gostovanja sufinancirala je Hrvatska samouprava. Također je sufinancirala putne troškove gostovanja tukuljskih mladih plesača i Muškoga zbora na Danima prijateljstva Donjega Kraljevca i Samouprave XV. okruga. U svojim su prostorijama priredili bojenje pisanica za Uskrs. Tom su prilikom sudionici usvajali vještinu kićenja jaja s voskom i crtanje značajnih pomurskih motiva. Godine 2018., uza sumartonsku i donjokraljevečku djecu, i kemljanski su učenici bili u Međunarodnome kampu primijenjenih umjetnosti; djecu je ugostila i Hrvatska samouprava. Vijećnici su bili na Hrvatskome zemaljskom hodočašću na santovačkoj Vodici, na Martinju u

Uručuje se dar bivšim vijećnicama.

Sumartonu, na državnome Danu Hrvata u Pečuhu i na Međunarodnome sportskom susretu u Čakovcu, koja su putovanja financirana iz proračuna. Samouprava XV. okruga bila je domaćinom Međunarodnoga košarkaškoga turnira, na kojem su sudjelovale i momčadi Donjega Kraljevca i Čakovca. Troškove, 320 tisuća forinta, njihova sudjelovanja snosila je Hrvatska samouprava XV. okruga. Ne smijemo zaboraviti da je predsjedniku Hrvatske samouprave XV. okruga Stjepanu Kuzmi na praznik Mađarske revolucije, 15. ožujka 2018., dodijeljena Spomen-medalja Samouprave XV. okruga za rad za opće dobro i zajednicu te za njegovanje prijateljskih odnosa sa zbratimljenim naseljima. I pri kraju vijećnici Hrvatske samouprave zahvalili su na pomoći, i dugogodišnjem ustrajnom radu bivšim vijećnicama: Magdolni Molnár i Mariji Kovács Révész, te profesorici hrvatskoga jezika, samoukoj umjetnici Valeriji Selesi na svestranoj pomoći tijekom godine. Potom su nazočni u prijateljskom ozračju nastavili međusobne razgovore uz obilnu kulinarsku ponudu domaćina.

Kristina Goher

Božić u Erčinu

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Erčina, 15. prosinca 2018. u prostorijama Knjižnice i Općeprosvjernog doma Józsefa Eötvösa održan je uobičajeni „Racki Božić“ na kojem je bilo sto pedeset gostiju. Priredbu su sa zavičajnim hrvatskim božićnim pjesmama otvorile članice Pjevačkoga zbor „Jorgovani“, potom je nastupila mjesna Plesna skupina „Zorica“. Polaznici vjeronauka prikazali su tradicijsku betlehemsku igru, zatim je zapaljena adventska svijeća. Simbole plodova i jela blagoslovio je mjesni dušobrižnik András Tóth, zatim se molilo za pokojne i Božji blagoslov. Uslijedila je zajednička večera, gdje se kušala domaća grahova juha, te se družilo i čestitalo. Na priredbi bilo je prilike za kupnju knjiga Timee Szili „Rácok Ercsiben“ i „A Torony alatt“ te Ottóa Bubluka „Hármaskönyv Ercsiről“.

k. g.

Koljnofski teatar u iskanju asistentov

Čudo od meštrije – Asistenta prosim, u podnaslovu pak Maštameštija/Fantazmeštija, komediju od šest činov, brat i sestra dr. Franjo Pajrić i Marijana Pajrić su postavili na koljnofsku pozornicu. Posebnost koljnofskoga teatra se shranja u domaćem živom jeziku, a dodatno ga čini jedinstvenim u cijelom Gradišću, a morebit i u cijelom orsagu da scenarij svenek sami napišu, bogato bazirano svaku igru s događaji koji su se s njimi, ali s predci stali u prošlosti u domaćem Koljnofu, ali pak karikirano s puno šale predstavljaju svakidašnji život. Pred koncem staroga ljeta sedmi igrokaz Koljnofceva se je bavio meštrijami u kom su se dobrovoljno pojavili takozvani asistenti, pomoćnici ki su se od jednoga do drugoga trenutka sami sebe avanžirali u svestranu pravu ruku različitih meštrov. «Kakovu meštiju imate? Ča god kanite! – Ja znam pomoć svakomu! Ako kanite ću bit

FOTO: ANA GESE

asistent za zubara, za doktora, za malera, za zidara, za šujstara, za kuhara, za frizera, za pedikera, za učitelja...”, takovi geniji se najdu danas svagdir, a i odgovor ne more kasniti: „Ki ovoliko zna, neka hide va Parlamenat”. Početo od Ureda za zapošljavanje, prik dičinje igre, do „norhausa/ludnice” hiže kod Lujplji, u školi za tanac pak kod zubara prezbroy je mogućnosti da se šali, da izaziva smih i se briljira svak u vlašćoj ulozi. Publika se je opet dobro zabavljala i mogla je zabiti domaće brige jer glumački štab od Franje Pajrića, Karčija Pajrića, Marijane Pajrić, Karmeje Pajrić, Anite Grubić, Lajosa Regényija, Filipa Feldmanna i Monike Taschner-Egrešić se je pobrigao da svaki gledatelj se dobro čuti i uživa u kusiću koji je bio spojen s muzikom i filmi. Pred svakim činom je emitiran kratki film od tri minute, koji se je tematički vezao uz dotični čin, po autorski uputi Blanke Frühwirth. Ne smimo zamučati ni to da sad jur svako ljeto sudjeluju u ovoj šalnoj igri Koljnofceva i književnici iz Hrvatske, ki su i ovput dali svoj doprinos ne samo s glumačkom šikanošću nego i sa svojim književnim djelima. Na kraju predstave su njim i podijeljene plakete za spominak X. Koljnofskih književnih susreta. U igrokazu s instrumentalnom pratnjom su sudjelovali i Geza Völgyi, Ivan Völgyi i Zoltan Korlath. To, što ne moremo nikako prežaliti da Koljnofci svako ljeto samo jednoč igraju pred domaćom publikom, ljetos, sva srića, ćemo moći i zabiti, jer su po prvi put primili poziv na 25. Dane hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovac, kade će polag njih nastupati i Igrokazačko društvo Petrovoga Sela.

Tiho

Naticanje gradišćanskih školarov u Hrvatskom Židanu

Božić u prozi i poeziji

Pred božićnim svetki je mala škola Hrvatskoga Židana jur po treći put pozvala gradišćanske školare nižih razredov na naticanje u recitaciji pjesam i proze, ke se vežu za svetke. Pokidob je jur i predlani mala bila najveća školska prostorija za sve goste i naticatelje, organizatorice priredbe Marija Szabó, ravnateljica dotične škole, i učiteljica hrvatskoga jezika Jadranka Tóth odlučile su se da će događaj premjestiti u Društvenu zgradu. Domaća dica su prigodnim programom pozdravila nazočne, a Štefan Krizmanić, načelnik sela, svim školarom je zaželjio da se dobro čuju i budu uspješni ov dan. Trideset i osmimi su vanstali dugljim ili kraćim djelom različitih književnikov iz pet osnovnih škol: Hrvatskoga Židana, Sambotela, Koljnofa, Petrovoga Sela i Gornjega Četara. Člani žirija su bili i ovput kot predlani Aniko Dorner-Fucin, notarušica Zajedničkoga općinskoga ureda u Hrvatskom Židanu, Eržika Pajrić, bivša učiteljica hrvatskoga jezika na Undi i Horpaču, ter predsjednica žirija Timea Horvat, novinarka. U prvoj kategoriji (1. i 2. razred) 19 mališanov je predstavilo omiljene kitice pred kriskindlom i pri proglašenju rezultata su se mogli najbolje veseliti Petrovišćan Botond Bődör na trećem mjestu, Goran Peter Suklić iz Sambotela skupa s Hanom Vörös iz četarske škole na drugom mjestu. Apsolutni pobjednik ove katego-

Najbolji naticatelji

rije je postao Židanac, Florijan Kovač, koga bi lako mogli zvati i pobjednikom cijeloga naticanja. Med školari 3.–4. razreda, isto tako kot u prvoj kategoriji, devetnaest mališanov je povidalo pjesmu ili prozno djelo. Ovde se je na trećem mjestu izborio Marton Geošić iz Petrovoga Sela, a drugo mjesto je „zgrabila” Hana Feigl iz Gornjega Četara. Prvo mjesto su podijeli Četarac Botond Herić i Norbert Pauković iz Petrovoga Sela. Kako svako ljeto, tako i sad, svim hrabrenim naticateljem su podijeljeni dari, zahvaljujući i podupiranju Obrazovnoga okružja Šarvara i mjesne Hrvatske samouprave. Još jednoč nam je lip čas precurio uz hrvatsku književnost...

Tiho

Lukovišće – Županijski hrvatski dan

Hrvatska samouprava Šomođske županije i lukoviška Hrvatska samouprava 18. prosinca 2018. godine zajedno su priredile Županijski hrvatski dan u Lukovišću. Program je počeo paljenjem vatre u parkiću na sredini sela, gdje je smješten i betlehem. Školarci mjesne škole priredili su kratak program, čime je svečano otvoren narečeni Dan. Zatim je otpočela sveta misa na hrvatskom jeziku koju je služio vlč. Ilija Čuzdi, martinački župnik. Na misu su došli vjernici iz okolnih hrvatskih naselja, takoreći iz cijele Podravine. Misu su svojim glasom i uvježbanim crkvenim pjesmama obogatili članovi KUD-a Podravina. Nakon mise predsjednica lukoviške Hrvatske samouprave Ružica Bunjevac svakoga je pozvala na program koji se nastavio u dvorani mjesne osnovne škole. Unutrašnji program započela je predsjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije Jelica Maćok Čende, koja je pozdravila sve pozvane goste i nazočne, te ukratko izvijestila o godišnjem radu Županijske samouprave. Samouprava je ove

Najmlađi na pozornici

putem potpore Hrvatske državne samouprave (1 000 000 Ft) i područnih samouprava (770 000 Ft) te iz dobivene potpore Generalnog konzulara Republike Hrvatske (216 967 Ft). Od tih

Ruža Bunjevac, predsjednica lukoviške Hrvatske samouprave i zastupnica HSSŽ

Nagrađeni: uime KUD-a Podravina i Kristina Kraner

godine do 30. studenoga imala ukupno 13 703 428 forinta prihoda, koja je svota prikupljena putem državnih potpora za djelovanje za 2018. godinu (964 600 Ft) i za obavljanje javnih zadaća prema učinku svoga rada (3 881 400 Ft), putem predanih natječaja za organiziranje hrvatskih jezičnih kampova za djecu (2 500 000 Ft), za organiziranje Županijskog hodočašća (200 000 Ft), za organiziranje Županijskoga hrvatskog dana (600 000 Ft),

prihoda do 30. studenoga Samouprava je potrošila ukupno 9 003 997 Ft. Ovogodišnje je ciljeve Samouprava ostvarila, podupirala je razne organizacije, potpomagala jezični, kulturni i vjerski opstanak Hrvata u Mađarskoj. Na kraju financijskog izvješća, kao i svake godine, i ove je godine Hrvatska samouprava Šomođske županije predala nagrade. Nagrađeno je barčansko Kulturno-umjetničko društvo Podravina za istaknutu ulogu u

Nastup barčanskog KUD-a Podravina

sačuvanju hrvatske kulture u Podravini; nagradu je dobila Kristina Kraner za istaknutu djelatnost u političkom i društvenom životu Hrvata u Mađarskoj. Nakon predaje odličja slijedio je kulturni program u kojem su sudjelovali Lukoviščani, najmanji iz vrtića te malo veći iz škole i odrasli iz naselja, koji su citirali hrvatske pjesmice, pjevali hrvatske božićne pjesme uz pratnju Orkestra Drava. Završni je dio kulturnoga programa bio u izvedbi nagrađenoga društva Podravina, koji su prikazali božićne običaje uza svirku tamburaša Orkestra Vizin. Na kraju programa slijedila je zajednička večera u božićnom ugođaju zahvaljujući divnim ukrasima cijele zgrade i domaćim božićnim kolačima.

Ramona Štivić

Mala stranica

Mobitel u svako doba dana

Tvoj ti je mobitel sve na svijetu i ne znaš kako bi bez njega? Možda mu skraćujete vrijeme trajanja, a da toga niste ni svjesni.

- **Ne ažuriraš** – kad ti neka aplikacija javi da je treba ažurirati, obično kliknete „ne sada“. No ažuriranja su važna jer vaš operativni sustav treba nove postavke kako bi ostao siguran. Pa iako vam to ide na živce – ažurirajte!

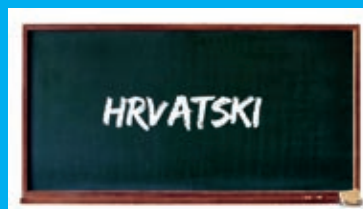
- **Koristiš se otvorenim wi-fi mrežama** – izvrsno je kada se negdje možeš spojiti na besplatan wi-fi, ali, nažalost, takve su javne mreže raj za hakere. Naravno, to ne znači da je svaki wi-fi loš, ali imaj na umu da bi ti netko mogao „provaliti“ u telefon, a možete pokupiti i viruse koji ga uništavaju.

- **Ne čistite ga** – većina ljudi uopće ne čisti svoje mobitele ili ih čisti krivo. Nikako se ne biste smjeli koristiti običnom vodom jer ona može oštetiti dijelove telefona ako uđe u unutrašnjost. U trgovinama se mogu nabaviti sprejevi za čišćenje koji će ukloniti bakterije sa zaslona, ekrana, a neće oštetiti telefon.

- **Ne resetirate ga dovoljno puta** – povremeno je dobro resetirati mobitel, tako ga vraćate u stanje u kojem ste ga dobili, međutim imajte na umu da resetiranjem možete izgubiti podatke (sms-poruke, aplikacije), pa prije provjerite jeste li ih pohranili.

MALI JEZIČNI SAVJETNIK

Često se griješi pri uporabi pridjeva radnoga glagola na *-iti* i *-jeti* u muškom rodu. Pridjev radni muškoga roda tih glagola – *htjeti*, *visjeti*, *voljeti* i *smjeti* glasi *htio*, *visio*, *volio* i *smio*, a ne *htjeo*, *visjeo*, *voljeo*, *smjeo*. Glagolski pridjev radni ženskoga roda od tih glagola glasi *htjela*, *visjela*, *voljela*, *smjela*, a srednjega *htjelo*, *visjelo*, *voljelo* i *smjelo*. U množini muškoga roda on glasi *htjeli*, *visjeli*, *voljeli*, *smjeli*, u množini ženskoga roda *htjele*, *visjele*, *voljele*, *smjele*, u množini srednjega roda *htjela*, *visjela*, *voljela*, *smjela*.

Vic tjedna

STARENJE

Stoji žena pred zrcalom, gleda se, okreće se i mršti.

„Ah, osjećam se tako ružno, staro, debelo.“

Muž šuti.

„Pogledaj kolika mi je stražnjica, vidi se da su me sustigle godine. Reci nešto, dragi, udijeli mi bar neku lasku, kompliment...“

Muž reče:

„Ne brini se, draga, ako ništa drugo, bar ti je vid savršen.“

Za pametne i pametnice

Rješenje _____

Županijska samouprava zaključila uspješnu godinu

Hrvatska samouprava Zalske županije krajem prošle godine održala je javnu tribinu na kojoj je predsjednica Marija Vargović izvijestila javnost o djelatnostima u 2018. godini. Zahvaljujući projektu EFOP programa koji Samouprava provodi u konzorcijskom partnerstvu s Udrugom Zrinskih kadeta, pod naslovom „Susjedova livada – dobri primjeri i metode bez granica“, zatvorila je uspješnu godinu s proračunom od 10 060 000 Ft. Za 2018. godinu dobivena je potpora za djelovanje u iznosu od 782 000 Ft, za obavljanje javnih zadaća prema učinku 2 453 660 Ft, potpora od Skupštine Zalske županije 50.000 Ft, a preostali je dio (6 823 974) potpora za projekt EFOP programa. Organizacija, poput prijašnjih, i u prošloj je godini nastojala staviti naglasak na uključivanje mladih u hrvatske programe, a u okviru projekta provodila je mjerenje o položaju hrvatske narodnosti u regiji.

Hrvatska samouprava Zalske županije od samog utemeljenja primila se zadatka usklađivanja hrvatskoga društvenog života u regiji, odnosno između državnih i mjesnih narodnosnih organizacija, ustanova, udruga. U početku svog mandata informirala se o položaju zajednice u regiji i na osnovi toga planirala je svoje programe i djelatnosti. Jedan od najvećih problema, koji se problem javlja i u drugim regijama, bila je slaba zastupljenost mladih pripadnika hrvatske narodnosti u hrvatski javni život zajednice, naime mladi koji su primljeni na fakultete u određene gradove, većinom tamo i ostanu. Time njihova veza oslabi s rodnom regijom, stoga je Županijska samouprava smatrala najvažnijim zadatkom posvetiti posebnu pozornost mladeži, te očuvanju hrvatskoga jezika u njihovu krugu, potpomagati njihovo obrazovanje i aktivnosti na hrvatskome polju. Samouprava je i u 2018. godini ponovno dodijelila jednokratnu stipendiju od 50 tisuća forinta za učenike koji pohađaju neku od hrvatskih dvojezičnih gimnazija (nažalost, zasad ih ima samo dva). U suradnji s

Sjednica Hrvatske samouprave Zalske županije

drugim organizacijama i ustanovama organizirala je za njih razne programe: đlačku konferenciju, križni put, izradbu pisanica, kulturne susrete, tamburaške i jezične kampove. Nov je poticaj županijske organizacije u prošloj godini bio organiziranje regionalnoga Hrvatskog pomorskog bala, koji je bio vrlo uspješan i okupio mnoštvo mladih pomurske zajednice. Odlučeno je da će ga prirediti svake druge godine, naime iziskuje goleme organizacijske poslove. Važan je tren u djelovanju Samouprave bilo i potpisivanje sporazuma o suradnji s kaniškim Obrazovnim okrugom koji jamči dobre odnose narodnosnih ustanova, Okruga i triju hrvatskih samouprava u čijem mjestu još djeluje narodnosna odgojno-obrazovna ustanova. Županijska je samouprava pokušala pomoći Keresturskoj župi zbog gubljenja njezine samostalnosti, odnosno podupirala molbu Keresturaca u priključenju Župe Sambotelskoj biskupiji, kojoj pripadaju i druga hrvatska mjesta. Županijska samouprava, kao konzorcijski partner s Udrugom Zrinskih kadeta, uspješno provodi projekt „Susjedova livada – dobri primjeri, metode bez granica“ EFOP programa u sklopu kojeg istražuje, uspoređuje i raščlanjuje položaj hrvatske narodnosti, odnosno mađarske narodnosti na tromeđi (Mađarska, Hrvatska, Slovenija) od čega će se izraditi studija. U okviru projekta izgrađena je mreža prekogranične suradnje s pograničnim manjinskim organizacijama u trima zemljama i provedeno je sakupljanje podataka o informiranosti narodnosnih zajednica o narodnosnim temama, od čega će se izraditi studija, te prirediti stručna konferencija, te će se na razne teškoće tražiti rješenja. Također u okviru projekta, bit će izrađena građa za podučavanje narodopisa o pomurskom zavičaju za osnovnoškolce. U novoj, 2019. godini Županijska samouprava također ima velike planove, želi se u nekom obliku prijaviti na drugi poziv Interreg programa za prekograničnu suradnju s prednošću obrazovne suradnje, kako bi povezivanjem odgojno-obrazovnih ustanova iz matične zemlje pomagala učenje hrvatskoga jezika u pomurskim školama.

beta

OPĆINA MURAKERESZTÚR I FITVENÁZ

„POMURSKÉ PRAŠČARIJE“

VI. SVINJOKOLJSKI FESTIVAL

16. VELJAČE 2019. (SUBOTA) MURAKERESZTÚR

Pozivatelj priredbe: Péter Cserecsnyős (Biserični tajnik i novinar i tehnologija Mađarske) dr. Attila Pál (predsjednik Skupštine Zalske županije)

PROGRAM	
6:30 Uspavljivanje svinja	
7:30 Početak natjecanja	
10:00 Kolinje	
10:30 Program KUD-a GORICAN	
11:00 Otvaranje	
IZVODACI:	
12:00 Matyi és a Hegedűs (Matija i violinisti)	
13:00 Tímea Kárász Fatima	
14:00 Puhački orkestar iz Donje Dubrave	
15:00 Pityu Buryós i prijatelji	
16:00 Zoltán Bereczki	
17:00 Dolly Plussz	
18:00 Proglašenje rezultata natjecanja	
19:00 Desperado band	
20:00 Faraó band	
22:00 Zatvaranje	

Dodatni programi:

- 9:00 – 15:00 Dobrovoljno darivanje krvi uz pomoć Mađarskog crvenog križa (Dom kulture)
- 10:00 – 16:00 “Kalyokváras” igraonica i radionice za djecu, besplatno oslikavanje lica (Dom kulture)
- 16:00 – 17:00 Napsugar band (koncert za djecu u Domu kulture)

Posjetitelji cijeli dan čekaju vrijedne nagrade na tomboli! Na našoj priredbi mogu se kušati svinjokoljski specijaliteti kupujući donacijskih bonova za potpomaganje župe u Murakeresztúru. Unaprijed se zahvaljujemo na donacijama! Sređno Vas očekujemo i želimo dobrodošlicu svima – malima i velikima!

Mjesto priredbe: 8834 Murakeresztúr, Ulica Kossuth br. 14 – Dom kulture i parkiranje – zaka Nalje goste izika zahvalni lator od 1800 Ft!

Zajednička blagdanska priredba u Kačmaru „Božić za svakoga“

Foto: T. V. B.

Kako nam uz ostalo reče predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić, 20. prosinca u Kačmaru je 5. put priređen „Božić za svakoga“, zajednička priredba kačmarskih narodnosnih zajednica. Prema njezinim riječima, priredba je ostvarena u suorganizaciji Seoske, Hrvatske i Njemačke samouprave, te Kuće za pomoć i Kluba kačmarskih umirovljenika. Ispred načelničkog ureda na otvorenome Kačmarce je pozdravio načelnik Endre Pál. Uslijedio je trojezični božićni program kačmarskih vrtičara i učenika koji su pjevali božićne pjesme na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku. Druženje je nastavljeno uz mastan kruh, kuhano vino i topli čaj. Čla-

novi Kluba umirovljenika pak su nazočne pogostili kod blagdansko-ga stola pučkim božićnim jelima, „suparnom čorbom od grava“, gubom s makom, bijelim lukom, jabukama, orasima s medom, pletenim kolačem i neizostavnom medenom rakijom. Kuća za pomoć nudila je medenjake i darove u kutijama koje je osigurala Malteška dobrotvorna udruga. Popodne je proteklo u lijepome predblagdanskome ugođaju. Istoga je popodneva Seoska samouprava darivala obitelji s djecom do 18 godina i Kačmarce starije od 62 godine, podijelila im je po djetetu odnosno osobi paketiće prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 7500 forinta.

S. B.

Božićni program Santovačke škole

U organizaciji Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, 20. prosinca prošle godine priređen je već uobičajeni božićni program, koji je priređen u dupkom punoj velikoj dvorani mjesnog doma kulture. Učenici nižih i viših razreda kazivali su prigodne stihove, izveli nekoliko božićnih pjesama, igrokaz, pastirsku igru, odnosno običaj betlehemara na hrvatskom i mađarskom jeziku, a članovi tamburaškog orkestra odsvirali nekoliko poznatih hrvatskih narodnih napjeva. Po završetku programa ravnatelj Joso Šibalin zaželio je svima blagoslovljene božićne blagdane i sretnu novu, 2019. godinu.

S. B.

Hrvatska Samouprava Šeljina srdačno Vas poziva na tradicionalni Hrvatski Bal, koji će se održati 9. veljače 2019. godine u Šeljini u školskoj blagovaonici početkom u 18 sati.

Program:

- Od 18 sati doček gostiju
  - 19 sati: kulturni program
  - 20 sati: večera
  - Bal do zore
- Svira: Juice team

Prijaviti se može kod članova samouprave.

Prijave primamo do: 2. veljače 2019.

Hrvatska Samouprava

HRVATSKI ŽIDAN

Tradicionalni Hrvatski bal se priredjuje u spomenutom naselju, 9. februara, u subotu, u mjesnom Kulturnom domu. Svira domaći tamburaški sastav Šetnja. Ulaznice stoju 5000 Ft. Informacije: 36/70 39 11165.

KISEG

Hrvatska samouprava dotičnoga grada Vas srdačno poziva na svoj Hrvatski bal 26. januara, u subotu, u Jurišićevu tvrđavu. U Viteškoj dvorani u 19 uri se začme program s vičerom, a na balu svira židanski TS Šetnja. Cena ulaznice je 5500 Ft, informacija i rezerviranja: 36/70 708 2291 ili na 36/30 979 1372.

BAČKA

S potporom vlade obnovit će se i poljepšati naselja u Bačkoj. Na uspješnom natječaju Ministarstva unutarnjih poslova Kačmar, Gara i Bikić osvojili su umalo 50 milijuna forinta za obnovu ustanova, nogostupa i cesta. Tako će se u Kačmaru u vrijednosti od 15,7 milijuna osuvremeniti Dom zdravlja, obnoviti sustav grijanja, prozori i vrata. U Gari će se obnoviti više dionica nogostupa koji su najproblematičniji, a to su oni u Kossuthovoj i Zrinyijevoj ulici, u vrijednosti od 15 milijuna forinta. Najveći je iznos pripao Bikiću (14,6 milijuna) koji će 19,3 milijuna forinta uložiti u obnovu ceste u Petőfijevoj ulici, na dionici od 600 metara. Ulaganje je važno i zbog toga što na spomenutoj dionici ima više radnih mjesta, a tu se nalazi i vrtić.

FÍCEHAZ

Hrvatska samouprava mjesta 8. prosinca podarila je svoju hrvatsku zajednicu s izletom u Zagreb na Adventski sajam i Božićnu bajku u Grabovnici. Prema izvješću predsjednika dr. Jožo Takača na izletu su sudjelovali oni mještani koji aktivno sudjeluju u kulturnom životu mjesta.

BIKE

Hrvatska samouprava grada Bike Vas srdačno poziva na svoj jubilarni, 15. Hrvatski bal, 19. januara, u subotu, početo od 18 uri u restoran Fördő. Svira sumartonski Freya bend.

„Zorica“ u Vlašićima

Kako nas je izvijestio Marko Szili, voditelj erčinske Plesne skupine „Zorica“, oni su na poziv ravnatelja Zavičaj d. o. o.-a Tibora Radića svojim nastupom obogatili kulturni program tvrtke na Silvestrovo. Gostima su plesači izveli koreografiju splitskog i korčulanskoga plesa, ali su im, jednako kao i Vlašićanima, pripremili pravo iznenađenje, vatromet. Nije to „Zoričino“ prvo gostovanje, naime ljeti u više navrata su već nastupali u tom pansionu, ali prvi put zimi, pa su ovoga puta svoje uobičajeno zimsko veslanje umjesto Dunava ostvarili u moru. U sklopu svoga boravka posjetili su i znamenitosti gradova Paga i Zadra, ali bilo je vremena i za zabavu te odmor. Putne troškove Plesne skupine snosila je erčinska Hrvatska samouprava. *k. g.*

PLAJGOR

Dičja folklorna grupa „Židanske zvijezdice“ srdačno poziva svu dicu iz cijele okolice u plajgorski kulturni dom, 18. januara, u petak, početo od 17 uri na otvorenu probu, na skupni tanac, jačenje i igranje na hrvatskom i ugarskom jeziku. Od 17.30 se začme plesačnica, a predviđena je i mala djelaonica za šikane ruke. Program podupira Hrvatska samouprava Plajgora.

BUDIMPEŠTA

Pečuški Plesni ansambl „Tanac“ 18. veljače 2019. gostuje u Palači umjetnosti, u Dvorani „Fesztivál Színház“. Prvi je nastup od 11, a drugi od 13 sati, koji su u sklopu predstavljanja pokladnih običaja mohačkih Hrvata. Gosti dolaze i iz Mohača.

Svečanost predaje maturalnih vrpca u HOŠIG-u bit će 8. veljače 2019., s početkom u 17 sati, u školskome predvorju.